

УДК:631.48:631.452 (477.54)

Брюх Є.В., здобувач вищої освіти*

Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

АГРОГЕНЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ҐРУНТІВ ТОВ «ТАЛІАН» ЛОЗІВСЬКОГО РАЙОНУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Bryukh E.V.

Biotechnological University, Kharkiv, Ukraine

AGGROGENETIC CHARACTERISTICS OF SOILS OF "TALIAN" LLC LOZOVSKY DISTRICT HARKOV REGION

In this work, the agrogenetic characterization of the soils of Talian LLC in Lozova district of Kharkiv region was carried out. The soil cover of the farm was developed under the influence of four soil-forming processes, namely: 1. Humus-accumulative, 2. Podzolic, 3. Marsh, 4. Saline. Among the soils represented on the farm, the most common soil formed by the humus-accumulative process is ordinary chernozem. Thus, the most common land uses on the farm are ordinary chernozems, slightly washed, leached chernozems, deep slightly saline chernozems, slightly washed chernozems, and deep medium saline chernozems, which are representatives of the humus-accumulative soil formation process.

Key words: soil cover, hernozem, fertility, agrogenetic characteristics.

Актуальність теми. Підвищення родючості ґрунтів та їх раціональне використання є одним із головних питань на сьогодні. Без знань про ґрунт як основного засобу виробництва в сільському господарстві зараз обійтися неможливо, адже й так надмірна інтенсифікація використання ґрунтів у сільськогосподарському виробництві особливо за величезного агротехнічного навантаженні ґрунтів призвело до значних втрат потенційної родючості [1].

Враховуючи ситуацію яка склалася в наш час актуальним буде: по-перше, проведення детального вивчення сучасного стану ґрунтів території землекористування ТОВ «Таліан»; по-друге пошуку шляхів подальшого використання ґрунтів, управління їх родючістю в господарстві.

Виходячи з даного номенклатурного списку ґрунтів та плану ґрунтів господарства можна цілком логічно провести пізнавальне дослідження ґрунтового покриву господарства.

Мета дослідження. Провести агрогенетичну характеристику ґрунтів ТОВ «Таліан» Лозівського району Харківської області.

Результати досліджень. Територія ТОВ «Таліан» Лозівського району Харківської області розташоване в центральній частині досліджуваного району. Господарство знаходиться в Степовій зоні. Різноманітність умов рельєфу, ґрунотворних порід, умов зволоження та інших факторів ґрунотворення привело до значної строкатості ґрунтового покриву господарства.

Номенклатура ґрунтів — це назва ґрунтів залежно від їх властивостей та місця в класифікації.

---

* Робота виконана під керівництвом канд. с.-г. наук, доцента Дегтярьова Ю.В.

Науково-генетичну номенклатуру ґрунтів створив В.В. Докучаєв і М.М. Сибірцев. За основу було взято народні назви за властивостями верхніх горизонтів ґрунтів. Отже, з'явилися терміни для генетичних типів: підзол, сірі лісові ґрунти, чорноземи, бурі ґрунти, сіроземи, жовтоземи, каштанові та коричневі ґрунти тощо [2].

Частина назви ґрунту була взята за місцем їхнього розташування на ландшафті та в просторі: болотні, лучні, тундрові, арктичні тощо та за характерними властивостями ґрунту: солончак, солонець, солодь, торф'яно-глейовий ґрунт тощо.

Так, у номенклатурному списку ґрунтів господарства присутні 20 найменувань ґрунтів. 60% займають чорноземні ґрунти, що утворилися за гумусово-акумулятивним процесом ґрунтоутворення. 23% — це чорноземи солонцюваті. Реградовані ґрунти займають 9% території, а чорноземи карбонатні всього — 3%. Також, 3% займають ґрунти гігроморфного ряду, це лучно-чорноземні та, у більшій мірі, лучні ґрунти.

Ґрунтовий покрив господарства розвивався під впливом чотирьох ґрунтоутворних процесів, а саме: 1. Гумусо-акумулятивного (дернового), 2. Підзолистого, 3. Болотного, 4. Солонцевого.

Серед представлених ґрунтів господарства найбільш поширений ґрунт, що сформувався за гумусово-акумулятивним процесом, є чорнозем звичайний.

Для профілю чорнозему характерні: глибока гумусованість, поступове зниження вмісту гумусу з глибиною, зерниста структура, рихле складення, дуже поступові переходи горизонтів, новоутворення, наявність кротовин [3, 4].

На території господарства також присутні такі ґрунти, що сформувалися за участю гумусово-акумулятивного процесу ґрунтоутворення: чорнозем звичайний слабозмитий, чорнозем слабозмитий, чорнозем звичайний слабозмитий на глині, чорнозем звичайний середньозмитий, чорнозем сильнозмитий, чорнозем сильнозмитий на супісках, чорнозем намитий, чорнозем звичайний карбонатний, чорнозем карбонатний слабозмитий, чорнозем карбонатний середньозмитий, чорнозем вилугуваний, лучно-чорноземний ґрунт. Кожен з них є подібним до вище наведеного прикладу чорнозему звичайного, але відрізняється: змитістю, карбонатністю та материнською породою тощо.

Серед представлених ґрунтів господарства, що сформувався за участю підзолистого процесу ґрунтоутворення в поєднанні з дерновим найбільш поширений є чорнозем реградований.

На території господарства також присутні й такі ґрунти: чорноземи слабореградовані слабозмиті, чорноземи слабореградовані середньозмиті, чорнозем сильнореградований слабозмитий. Кожен із них є подібним до вище наведеного прикладу чорнозему реградованого, але відрізняються ступенем реградованості та змитістю [5, 6].

Серед представлених ґрунтів господарства за участю болотного процесу ґрунтоутворення сформувався та є найбільш поширеним лучний ґрунт.

На території господарства присутні й інші ґрунти, що сформувалися за цим процесом у поєднанні із солонцевим, а саме: лучний глибоко

сильносолонцюватий солончаковий. Він є подібним до вище наведеного прикладу лучного, але відрізняється солонцюватістю.

Серед представлених ґрунтів господарства за солонцевим процесом ґрунтотворення сформувався і є найбільш поширеним солонець чорноземний.

На території господарства присутні також такі ґрунти: чорнозем лучний глибоко слабосолонцюватий солончаковий, чорнозем сильнозмитий слабосолонцюватий, чорнозем глибоко слабосолонцюватий слабозмитий, чорнозем глибоко середньосолонцюватий. Кожен із них є подібним до вище наведеного прикладу, але відрізняються солонцюватістю.

Висновки. Отже, найбільш поширеним у межах землекористування господарства є: чорноземи звичайні, слабозмиті, чорноземи вилугувані, чорноземи глибоко слабосолонцюваті слабозмиті, чорноземи глибоко середньосолонцюваті, що є представниками гумусово-акумулятивного процесу ґрунтотворення.

Список використаних джерел:

1. Хімічна меліорація ґрунтів (концепція інноваційного розвитку). За ред. С.А. Балюка, Р.С. Трускавецького. Харків, 2012. 129 с.
2. Тихоненко Д.Г. Учення про будову ґрунтового покриву: цикл лекцій. Харків: ХНАУ, 2012. 35 с.
3. Медведєв В.В., Пліско І.В. Бонітування та якісна оцінка орних земель України. Харків: Вид-во «13 типографія», 2006. 385 с.
4. Медведєв В.В., Пліско І.В. Бонітування ґрунтів в Україні: підсумки і перспективи. Вісник ХНАУ. Сер. Ґрунтознавство, агрохімія, землеробство, лісове господарство, екологія ґрунтів. 2011. №. 1. С. 22–28.
5. Медведєв В.В. Фізична деградація чорноземів. Діагностика. Причини. Наслідки. Попередження. Харків: Вид-во «Міська типографія», 2013. 324 с.
6. Носко Б.С. Антропогенна еволюція чорноземів. Харків: ІГА ім. О.Н. Соколовського, 2006. 239 с.